

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812-02 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש כג אדר ב תשפב: הדלקת נרות: ירושלים: 6:18 תל-אביב: 6:33 חיפה: 6:25 מוצאי שבת: ירושלים: 7:31 תל-אביב: 7:33 חיפה: 7:33 ר"ת: 8:11
פרשת שמיני

עלון "איש לרעהו" פרשת שמיני מוקדש לע"נ

רשנבה"ג רבינו הגדול הגאון רבי שמריהו יוסף חיים בן הגאון רבי יעקב ישראל קניבסקי זצוק"ל

כבוד חכמים

להזהר שלא לזלזל ולא לפגוע בכבוד חכמי התורה!
נלמד מהפסוק: "ותצא אש מלפני ה'" (פרק י-ב)

ואמרו חז"ל (עירובין סג): רבי אליעזר אומר לא מתו בני אהרן אלא על ידי שהורו הלכה בפני משה רבן וכו' ותלמיד אחד היה לו לרבי אליעזר שהורה הלכה בפניו. אמר רבי אליעזר לאימא שלום אשתו, תמה אני אם יוציא זה שנתו ולא הוציא שנתו. אמרה לו: נביא אתה! אמר לה: לא נביא אנכי... אלא כל המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה.

ותמוה: מדוע עונשו של המורה הלכה בפני רבו כל כך חמור?! וביאר הגר"ח שמואלביץ זצ"ל: משום שבזה מבטל הוא את מעלת הזקנים שיש לכלל ישראל, שדוקא כאשר נשמעים הנערים לזקנים נחשב שיש לישראל זקנים, אבל כאשר כל אחד מורה הלכה לעצמו איבדו כלל ישראל את זקניהם. כבוד התורה, זקניה וחכמיה בדורינו, היה האדם הגדול בענקים – הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל. הדור כולו, אנשים נשים וטף, זקנים עם נערים, שתו בצמא את תורתו. ניקו חיות מידעיותיו העצומות. מספריו הרבים. מצידקותו המופלגת. מעצמותיו. מברכותיו ורוח קודשו. על כן, כל בית ישראל בוכים את השריפה אשר שרף ה'. יאה לדור כולו לבכות מרה על האבידה שאין לה תמורה. "תורה תורה חגרי שק והתפלשי באפרים. אבל יחיד עשי לך ומספר תמרורים... מי יפרק הוויות ומי יתרוץ שברים... מי ישדד מעמקיך וחתו איכרים. מי ילחם מלחמתך וישוב לשערים. כלי מלחמה אבדו ונפלו גיבורים."

על כבוד חכמים וכח תורתם כתב רבי חיים קניבסקי: אמרו חז"ל כל המבזה ת"ח אין רפואה למכתו... וחייב נידוי ומנדין אותו ב"ד ברבים... וכ"ז מפני שכל קיום התורה תלוי בשמיעה לחכמים ואם אין מכבדין אותם בטל מוראן ועתידיה כל התורה להבטל ח"ו. והובא בספר חיי עולם: "פוק חזי מלפני כמאה וחמישים שנה בכל מקום שפקרו ויצאו לתרבות רעה לחרפות ולדראון עולם, תחילת קלקולם היתה לבזות ת"ח וגדולי ישראל ואח"כ הלכו מדי לדחי באין מעצור רח"ל."

על כוחם העצום של חכמי התורה כתב רבי חיים קניבסקי: "מן השמים נותנין בפיו מה לומר, ואעפ"י שאינו יודע כלל שזה ברוח הקודש, רק נותנין לו מחשבה לומר כך וכך, לפי דעת תורה שבידו, והוא מכוון לאמת. ובה ראינו הרבה פעמים אצל הגדולים שלאחד עונים כך ולשני עונים שיעשה להפך, וזה הכל לפי מה שנותנין מן השמים בפיו מה לומר, וזה גם כן מעין נבואה קטנה כמש"כ את אשר ישים ה' בפי אותו אשמור לדבר. ויש הרבה פעמים שברכת חכם ועצתו מתקיימת משום שמכוונין לשם שמים..."

כולנו זכינו לראות, שאת מה שרבי חיים כתב, היה בו בעצמו! בבחינת "הוא-היה אומר" – מה שהוא, זה מה שאמר. ראינו זאת באלפי מקרים [ודוגמא אחת שאירעה לאחרונה: אחד הגבירים הבטיח למתרים לתת כל סכום שרבי חיים יורה לו לתת. הגיע העשיר עם המתרים לרבי חיים, וסיפר לו על הבטחת העשיר, וציפה שרבי חיים יציע כמובן, סכום נכבד. אך רבי חיים אמר: "שיתן פחות משוה פרוטה"... ניסה המתרים להסביר וכו' אך רבי חיים חזר: "פחות משוה פרוטה". כשיצאו בבושת פנים מהבית, פנה הגביר בתדהמה למלווהו וכך אמר: "אגיד לך את האמת, הכספים שלי אינם ממקור כשר... כוונתי היתה "להכשיר" את הכסף, ע"י פירסום שרבי חיים הורה לתת מכספי למוסדות התורה, אבל רבי חיים יודע נסתרות ושיבש לי את התכנית"]

וסיפר רבי חנניה צ'ולק (יו"ר עזר מציון): "קיבלנו שמות של חולים להתפלל עליהם. באנו לרבי חיים עם כל הדפים וקרא כל שם בנפרד. באמצע ראיתי שהוא עושה תנועת ביטול בכמה דפים. על ארבעה אנשים הוא סימן זאת. שאלתי את נאמנו הרב ישעי' אפשטיין לפרש הדבר והוא אמר לי: "תברר אם הם עדיין בחיים", בררתי ובאמת ארבעתם לא היו בין החיים. כשקרא שם ידע מי לא חיי". או לנו כי "אנשי (דרדך) אמונה אבדו. באים בח מעשיהם. גבורים לעמוד בפרץ. דוחים את הגזירות. היו לנו לחומה. ולמחסה ביום זעם. נסעו המה למנוחות, עזבו אותנו לאנחות". ת.ג.צ.ב.ה.

על כבוד ספר התורה...

לפני עשרות בשנים (מעל חמישים שנה) פגש הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל את הרב מפוניבז' הגר"ש כהנמן זצ"ל, וביקש ממנו שיקבל לישיבתו פוניבז', בחור פלוני. השיב לו הרב כהנמן שבדרך כלל אינו מתערב בקבלת תלמידים לישיבה, ומחליטים על כך על סמך מבחנים ובירורים כנהוג, אך לבקשתו ישתדל בענין.

כשהתכנס צוות הר"מים לדון בענין, הופיע הרב כהנמן בעצמו ואמר: הן יודעים אתם שאיני מתערב בקבלת תלמידים, אך הפעם שונה הדבר, מכיון שהתורה עצמה באה וביקשה להכניס את בחור פלוני.

תמהו הר"מים לפרש הדבר: מה פירוש שהתורה עצמה ביקשה? הסביר להם הרב כהנמן: "נתבקשתי לכך על ידי הגאון רבי חיים קניבסקי, והוא התורה עצמה. ספר תורה חי. ויש לשמוע בקול התורה!"

ופעם ביקר הגאון רבי יעקב יצחק רודרמן זצ"ל בארץ הקודש. כאשר שב לארצו, סיפר בשמחה, שהקב"ה זימן לידו בארץ ישראל, מצוה רבה. הוא זכה לרכוש מעיל לספר תורה!

תמהו השומעים: לשמחה מה זו עושה. והלא גם באמריקה ניתן לקנות מעילים לספר תורה! השיב הרב רודמן: "כשביקרתי בארץ ישראל נפגשתי עם הגאון רבי חיים קניבסקי ונפעמתי משליטתו בכל מכמני התורה. ממש כל רז לא אניס לה. נוכחתי לראות שהוא ספר תורה חי, וטרחתי הרבה עד שהשגתי את הסכמתו של רבי חיים לקנות עבורו "חלוקא דרבנן" במקום מעילו הישן. ורואה אני בכך זכות נשגבה שעבורה בלבד היתה כדאית כל הנסיעה שלי לארץ ישראל!" שיחור בכל נפלאותיו

טוב וראוי לכל אדם להזועץ ולהמלך בזקני הדור וחכמיו !

נלמד מהפסוק "ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל" (פרק ט-א)

ואמרו חז"ל במדרש (בד"ר יא-ח): "אמר רבי עקיבא נמשלו ישראל לעוף, מה העוף הזה אינו פורח בלא כנפיים, כך ישראל אינם יכולים לעשות דבר חוץ מזקניהם". וזקנים היינו זקן שקנה חכמה, וכמו שנאמר על אברהם אבינו "ואברהם זקן" ועל יצחק "ויהי כי זקן יצחק" וביארו חז"ל "זקן ויושב בישיבה", דאמר רבי חמא ב"ר חנינא, מימיהן של רבותינו לא פרשה ישיבה מהם, היו במצרים ישיבה עמהם שנאמר "לך ואספת את זקני ישראל". היו במדבר ישיבה עמהם שנאמר "אספה לי שבעים איש מזקני ישראל" (וימא כח):

לזקני התורה שבכל דור, יש כח וסייעתא דשמיא מיוחדת לכוון ולהנהיג בכל ענייני הכלל והפרט הנדרשים באותו דור. גם במילי דשמיא וגם במילי דעלמא. כאשר יצאו ישראל להלחם בעמלק אמר משה אל יהושע "בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק" (שמות יז-ט) ונשאלת השאלה: מדוע משה עצמו לא הלך להלחם בעמלק. מדוע הוצרך לשלוח לשם כך את יהושע?

אלא מבאר הגר"מ שטרנבוך שליט"א (בספרו טעם ודעת), כי בזה באה התורה ללמדנו על דרכי המלחמה בעמלק שבכל דור ודור. שהרי בכל דור לוחמים כוחות עמלק בישראל להעבירם מעל דתם ואמונתם. ותפקידם של גדולי ישראל שבכל דור הוא להלחם בטומאת עמלק.

הוא הדבר אשר הורה משה לדורות, שלא רק הוא ואהרן שעשו את כל המופתים, בכוחם להלחם בעמלק, אלא אף זקני וחכמי התורה שבכל דור, שהם תלמידים ומקבלי התורה מגדולי הדור שלפניהם, גם הם מסוגלים בכח חכמת תורתם להלחם בעמלק ולהביסו, ובלבד שממשיכים הם את מורשת מסירת התורה מדור לדור עד משה רבינו. וכדי להורות לנו על כך, שלח משה את תלמידו יהושע להלחם בעמלק. עכ"ד.

כאשר זקני וחכמי התורה מלאים וגדושים בחכמת התורה, עד שיש בכוחם זה להעביר את מורשת מסירת התורה מדור לדור, הרי שגם עצתם היא עצת התורה ולכן הנוטל מהם עצה אינו נכשל.

ואולם כדי שעצת הגדול והחכם בתורה תביא לתוצאה ברוכה, ולישועה המיוחלת. יש על מקבל העצה להיות שלם באמונת חכמים. להאמין בכל לבו באותו זקן שקנה חכמה שאכן עצתו היא עצת התורה והנוטל עצה ממנו אינו נכשל. ובזכות זו גופא שמאמין בדבריו של החכם יש בה כדי להמשיך אליו את הישועה.

בענין מעלתם של הזקנים, תמה רבינו הגרא"מ שך זצ"ל (בהספדו על הגר"י קנייבסקי זצ"ל): אם "זקנים" הכוונה לזקן שקנה חכמה, מדוע נקראים "זקנים" ולא "חכמים"? אלא ביאר הרב שך שהתורה הקדושה שבכתב ובע"פ נבדלת היא משאר חכמות, בכך שהיא מבוססת על הקבלה והמסורה איש מפי איש עד מקבלי התורה אשר שמעו קול אלוקים חיים מדבר מתוך האש, והם שהנחילוה ומסרוה מדור לדור בכל אמיתותה ובהירותה. על כן, לעומת שאר החכמות המשתנות וה"מתעדכנות" מעת לעת, הרי זאת התורה לא תהא מוחלפת. ניצחית היא וקיימת לעד.

מעתה, מובן מדוע יפה כוחם ומשובחת מעלתם של הזקנים, משום שקרובים הם יותר אל דור מקבלי התורה. אל מקור האמת בטהרתו. ורק מכוחם בטוחים אנו שאותה שרשרת הזהב של חכמת התורה הנצחית שזורה היא ברצף הדורות עד למעמד הר סיני.

"ונהנין ממנו עצה ותושיה..."

סיפר הגאון רבי יואל קלופט זצ"ל מעשה ששמע מהרב קלמס זצ"ל רב דמוסקבה: פעם אחת נסע הרב קלמס עם הגאון הרידב"ז זצ"ל ברכבת. והנה ניגש לרידב"ז יהודי המתחנן על אשתו שתקפוח צירי לידה ועומדת ללדת, ומה תעשה שהרי היא ברכבת באמצע הדרך...

אמר לו הרידב"ז: מה אני יכול לעשות לך? ואולם האיש המשיך להתחנן על נפשו ואז אמר לו הרידב"ז: תגידי לאשתך שתאמר שבע פעמים את המזמור "יושב בסתר עליון" במהופך (מהסוף להתחלה).

לאחר שעה קלה חזר האיש לרידב"ז ובישר לו בשמחה, כי אכן פסקו צירי הלידה... שאל הרב קלמס את הרידב"ז "מנין ידעת לומר עיצה זו?" השיב לו הרידב"ז הענין פשוט. יש סגולה לאשה המקשה ללדת, לאמר שבע פעמים "יושב בסתר" שמסייע ליציאת הולד. לפי"ז, על ידי שאומרים אותו הפוך מועיל לעכב את הלידה... **דרך שיחה**

"הנוטל עצה מהזקנים אינו נכשל..."

מעשה בילד שלקה בהרעלת דם קשה, בגלל מסמר חלוד שנתקע בידו. הרופאים בבית החולים הדסה העירו שאין מנוס מלקטוע את היד הנגועה. המנתח המפורסם ד"ר נחום קוק היה אמור לבצע את קטיעת היד...

בצר לו, ביקש אבי הילד מהרופאים להמתין ומיהר להתייצב לפני כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל. כשדמעתו על לחיו תינה בפניו את צרתו. כששמע הרבי את דברי הרפאים נזדעק ואמר: "היתכן, גזלנים! לקטוע את ידו של ילד רך?! ואמר בנחישות להגייד לרופא, כי בטרם יגש לניתוח, יבדוק מחדש את המצב היד המורעלת. עשה האב כדבריו.

והנה כאשר בדק הרופא את הילד פעם נוספת, ניכרו על פניו סימני הפתעה ופליאה, ובטפחו על שכם הילד קרא אליו בשחוק "קום וברח לך מפה".... שכן קרה נס והכל השתנה. לא היה יותר שום צורך לקטוע את היד. **לפיך האש**

רואה נכוחה...

בחור ישיבה נכנס לשאול את הגראי"ל שטיינמן זצ"ל: "אמי מתעקשת שאלבש סוודר כל ימי החורף לבריאותי. היא לכאורה מגזימה בדאגה לבריאותי, האם אני מחוייב בכיבוד אמי במצב כזה?!"

הביט עליו הרב שטיינמן ושאל: אמור את האמת. האם אתה שואל על ללבוש סוודר בחורף או כוונתך לשאלה אחרת. על עישון סיגריות שאמא מבקשת שלא תעשן? הבחור היה בהלם, פניו האדימו והשיב: "אכן כך, כוונתי לעישון סיגריות".

אמר לו הרב שטיינמן: "העישון הוא מסוכן ויש להמנע מכך. כל החיים שלי לא עישנתי סיגריה. יש בעישון התמכרות שקשה לצאת ממנו. העישון היא תאוה לא משתלמת, כיון שיש בזה נזק לבריאות ביחד עם הוצאה קבועה של כסף מדי יום ביומו". **חכימא דיהודאי**

עצתו כדבר האורים...

סיפר הגר"נ איינפלד זצ"ל: כאשר הגיע הגאון רבי חיים קניבסקי (זצ"ל) לביתו לניחום אבלים על אחותו, סיפר לו על כמה צרות שאירעו במשפחתו בתקופה האחרונה. הורה לו רבי חיים שיבדקו את המזוזות. למרות שהמזוזות נבדקו לא מכבר, שלח לבודקם ומצאו מזוזה פסולה. כשקמו מה"שבעה" הלכו להודות לרבי חיים על עצתו.

סיפר להם רבי חיים: "לא מכבר היה אצלי אדם ואמר לי שיש לו כמה ילדים מוצלחים בלי חסרון ב"ה, ואינו מצליח לשדכם. ואינו יודע סיבת הדבר. יעצתי לו שיבדק את המזוזות. והאיש השיב לי: בדקתי אותן לפני חצי שנה והיו בסדר. חזרתי ואמרתי לו: "ומה איפכת לכם, תבדקו שוב". ואכן מסר האיש את המזוזות לבדיקה, ומצאו שבאחת המזוזות היתה תיבת "בניכם" סדוקה... חמש אותיות שבורות..."

וסיים רבי חיים: "האיש החליף את המזוזה ואירס את כולם בתוך שנה!". **מנחת נתן**

מדה טובה לאדם המקבל באהבה דברי תוכחה ומוסר!

נלמד מהפסוק: "ויאמר משה אל אהרן הוא אשר דיבר ה' לאמר בקרובי אקדש... וידם אהרן" (פרק י-ג)

ו**כתב רש"י**: קיבל שכר על שתיקתו, ומה שכר קיבל: שנתחייח עמו הדיבור, שנאמר לו לבדו פרשת שתויי יין. עכ"ל. וכתב השל"ה הק': מזה ילמד כל אדם לבל ימאוס במוסר ויקבל באהבה.

העיר החפץ חיים: מדוע נאמר בפסוק "וידום אהרן" ולא נאמר "ויחריש אהרן"? אלא, אומר הח"ה, ללמדנו שלא היתה כאן שתיקה חיצונית גרידא ואילו בהבעת הפנים ניכרה עצבות, אלא היה כאן מצב של "וידום" כאותו דומם שאין במראהו החיצוני כדי להוכיח על פנימיותו. כך גם אצל אהרן, אף בהבעת פניו לא ניכרה כל עצבות, לפי שקיבל דין שמים באהבה.

וכן מצינו אצל שבטי י-ה שקיבלו תוכחתו הנוקבת של אביהם יעקב, באהבה. נאמר: "ויברך אותם איש כברכתו ברך אותם" (בראשית מט-כח). ולכאורה תמוה: וכי את כולם בירך, והלא את שמעון ולוי לא בירך אלא הוכיח בתוכחה נוקבת!?

אלא, מתוך שהיו דברי תוכחתו של אביהם יקרים להם וחביבים עליהם, שמחו הם בדברי התוכחה כאילו ברכם. הוא שאמר הכתוב: "וזאת אשר דיבר להם אביהם ויברך אותם". כלומר: ברכם בזה שקיבלו באהבה את דבריו ושמחו בהם כפי ששמח כל אחד מהברכה אשר בירכו אביו....

שנינו באבות דר"נ: "אהוב את המוכיחים ושנא את המכבדים, שהמוכיחים מביאים אותך לחיי העולם הבא והמכבדים מורידים אותך לבאר שחת".

מוסיף הגאון **רבי יעקב ניימן זצ"ל** (בספרו **דרכי מוסר**) לבאר: אמנם בשעת מעשה, אוהב התלמיד כי יתנו לו מחמאות, ישבחוהו ויכבדוהו, אבל לכשיתבונן לאחר מכן יווכח לראות כי אין זו אלא שטות, ולא עוד אלא שמורידים אותו לבאר שחת, כי ישאר בפחיתותו ובפחזותו, ללא חינוך, ללא תוצאות מוסר דור עיקש ופתלתול".

האדם בטבעו - אומר רבי יעקב - אינו רוצה במוכיח. סבור הוא כי אין חכם ממנו וכבר אינו זקוק עוד לחיזוק ולתוכחת מוסר. עקשנותו אינה מותירה מקום לתוכחה. אדם כזה - היו אומרים בהלצה - לא יקום בתחיית המתים, שכן כשמשיח יקיש על קברו לאמר "קום!" יענה לעומתו: "דוקא! לא אקום!" כך יראה המחזיק עצמו לחכם מכל. כשיבוא המשיח לרפאותו משטותו, יאמר: "אני חכם מכל האדם, ואתה תתן לי שכל?".

בגמרא (מגילה כד): אמרו חז"ל: אמר רבי יוסי, כל ימי הייתי מצטער על מקרא זה: "והיית ממשש בצהרים כאשר ימשש העיוור באפילה". וכי מה איפכת לו לעיוור בין אפילה לאורה? עד שבא מעשה ליד: פעם אחת הייתי מהלך באישון לילה ואפילה, וראיתי סומא שהיה מהלך בדרך ואבוקה בידו, אמרתי לו בני, אבוקה זו למה לך? אמר לי, כל זמן שאבוקה בידי, בני אדם רואין אותי ומצילין אותי מן הפחתין ומן הקוצים ומן הברקנין.

נמצאנו למדים - העיר הגה"צ **רבי בן ציון ברוק זצ"ל** (בספרו **הגיוני מוסר**) - כי האור שמחזיק העיוור בידו, משמש לו שהאחרים יבחינו בעוורונו ויצילוהו מן הבורות ויכוונו לו הדרך. אך אם לא יהיה אור בידו, הרי גם אחרים לא יראו עוורונו ולא יצילוהו ממכשולי הדרכים...

כך צריך אדם לשמוע מוסר ולקבל תוכחה. שכן רק כך תתכן תוחלת למכתו. כאשר אוהב אדם את התוכחות ואינו מסתיר את חסרונותיו, הוא כאותו עיוור ההולך עם אור בידו שיש אפשרות לאחרים לראותו ולהצילו ממכשול. אבל כאשר מכסה הוא על פשעיו ואינו מוכן שיוכיחוהו ויכוונו אותו לדרך הישר, הרי הוא כאותו עיוור המהלך באפילה בלא אבוקה בידו, ששכנתו ודאית ליפול במהמורות שטמונות לו בדרכים.

מקבל באהבה...

בעיצומה של סעדת ליל שבת אצל ה"סבא משפולי" זצ"ל, פנה ה"סבא" אל החסידים שהסבו על שולחנו ואמר: "יש לי היום עגמת נפש מרובה. דומני שאיחרתי היום בהדלקת נרות שבת".

ניסו החסידים להרגיע את רוחו הנסערת של הרבי. אחדים אמרו: "לא יאונה לצדיק כל און", והיו שאמרו: "מה בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידן צדיקים עצמם לא כל שכן". וכך, בדברים מעין אלו השתדלו החסידים לשכך את סערת נפשו של הצדיק.

והנה בקצה השולחן ישב הגה"צ **רבי רפאל מברשיד זצ"ל**, שהיה ידוע כאיש האמת, המקפיד מאוד מאוד שלא לסור מן האמת כמלא הנימה. עתה הגיע תורו לומר דבר מה וכך אמר: "ודאי הוא שצריך הרבי לעשות תשובה. וכי דבר קל הוא חשש ספק חילול שבת!?"

דבריו הכנים של רבי רפאל גרמו קורת רוח ל"סבא" ובפנותו אל החסידים המסובים אמר בעגרה: "הלא בגללכם יכולתי למות בלי תשובה, ואך רבי רפאל הוא שהציל אותי..."

ינה של תורה

קבלת תוכחה באהבה...

מנהג היה לו לגאון **רבי צבי פסח פרנק זצ"ל** להוציא מתוך הארון מכתב מסויים. הוא היה מעיין בו בתשומת לב, לאחר מכן קיפלו והניחו שוב באותו מקום, כדי שיוכל למוצאו לעת מצוא.

בני הבית הבחינו שהוא מעיין "באיגרת סתרים" זו אך לא העיזו לשאול על פשרה של האיגרת. ואמנם בנו ההין לשאול על כך, אך רבי צבי פסח לא השיבו דבר.

רק לאחר הסתלקותו של רבי צבי פסח נתגלה סוד המכתב. התברר שהיה זה מכתב מלא וגדוש בדברי מחאה שכתב לו אחד מגדולי הקנאים בירושלים. ניסוחו היה חריף ובוטה. אך רבי צבי פסח קיבל את דברי התוכחה באהבה.

ופעם הגיע מכתב דומה לזה, גדוש בדברי מחאה שאין הנפש היפה סובלתן. ראה זאת נאמן ביתו של הרב פרנק **רבי יצחק רוזנטל** וביקש רשות לקרוע את המכתב. אך הרב פרנק לא הסכים ונימוקו עמו: "יודע אני בכותב המכתב כי כוונתו לשם שמים. דבריו ראויים שאקרא אותם".

עפ"י גאון הוראה ח"ב

"תשובות חן חן על התוכחה..."

פעם הביע אדם את תוכחתו בפני הגאון **רבי משה פיינשטיין זצ"ל** ושאלו מדוע נוסע הוא לשיבתו במכונת ביום שישי אחר זמן הדלקת נרות (קודם קבלת שבת) שלדעתו אסור לנסוע בשעה כזו, כי אנשים שרואים, יבואו עי"ז לזלזל בשבת קודש...

וזה אשר השיב לו רבי משה באיגרתו: "נהנתי מאוד אשר מע"כ נזדרז לקיים מצות תוכחה לפי דעתו, ותשובות חן חן למע"כ, וח"ו לי להקפיד בזה. אי"ה בלי נדר לא אסע עוד משעת הדלקת נרות במכונת אף שאין בזה שמץ איסור אף לא משום מראית העין. כי ידע ידידי... אבל מכל מקום, כיון שמע"כ כותב שיש ח"ו קלקול לאיזה נשים ואנשים שידמו שיש בזה זלזול לשבת קודש, אראה בלי נדר שלא ליסוע עוד במכונת משעת הדלקת הנרות".

ומסיים רבי משה: "ידידו המברכו בזכות מצות התוכחה שקיים לכבוד השי"ת ולכבוד השבת קודש לשפע ברכה שהוא ע"י קיום שמירת השבת ולסוכת השלום".

אגרות משה ח"א סימן צו

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

לתת את הלב. כפשוטו.

הכנסת, בעוד הרופא דוחק בו: מהר, מהר! אם נצא מיד, כנראה נצליח להתחיל בניתוח ההשתלה בחצות לילה.

אם לא - אנו עלולים לאבד את הלב!

כך, עטוף וחרד מהרגע הגורלי בעיצומו של יום הכיפורים, נכנס הרב שטיגליץ אל הרכב והנהג של הרופא יצא לדרך בנסיעה מטורפת לעבר בית החולים.

* * *

רגע אחד. מניין לנו כל הפרטים הללו?

נקדים ונאמר: בסיום אותה שנה התקיימה ועידה עולמית בניו יורק של משתילי לב. מטרת הוועידה הייתה שיפור וייעול תחום ההשתלה, ונאמו בו טובי הרופאים מרחבי תבל.

ביום האחרון של הוועידה, נתנו לכל רופא בכיר לנאום במשך חמישה רגעים, ולספר חוויה אישית שעברה עליו במסגרת ההשתלות שעשה.

עלה הרופא דן מיוהנסבורג ואמר כי הזדמן לו רבאי יהודי והוא מעוניין לספר את החוויה שהיה שותף לה לצידו של החולה. הוא סיפר את כל הנאמר לעיל והמשיך:

הגענו לבית-חולים. החולה פשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים התחלנו עם בדיקות מהירות של תפקוד הכליות ומחזור הדם. החולה היה מרוגש מאד. לא הייתה לו אפשרות ליצור קשר עם בני משפחתו הממתינים בתקוה ובחרדה בישראל. הוא אמר לי כי אסור לו לעשות פעולות מיותרות, רק מה שמוכרח להצלת חייו.

המשכנו להזדרז והוא כבר נשכב על שולחן הניתוחים. באותו רגע שאלתי אותו: 'האם יש לך מה לומר ברגע הזה?'

הוא רצה להודות לי על כל מה שעשיתי למענו, ומה שאני מתעתד לעשות למענו בלילה הזה. אז הוא אמר לי 'תודה' והוסיף: 'דוקטור, אני כעת נותן לך את כל הלב שלי...!'

באותו רגע חשבתי לעצמי: רק בן לעם-היהודי יכול ברגע קשה כזה, כשהוא בודד ורחוק על שולחן ניתוחים, וכאשר הסיכויים לא לקום לאחר הניתוח לא קטנים, לחשוב על הרעיון של המשפט שיצא מפיו: "אני נותן לך את הלב שלי" - -

אני חושב שרק למי שיש לב גדול, יכול להודות בכזו צורה!

תושב בני-ברק, איש מורם מעם באמונתו וצדקותו, חלה בליבו.

יום רדף יום, חודש ועוד חודשיים, והרופאים הודיעו: חובה להחליף את הלב. לפני ארבעים שנה השתלת-לב הייתה כרוכה בסיכונים רבים מאד, כפלי כפליים מהיום. יחידים לקחו את הסיכונים.

אותו יהודי, הרב שטיגליץ שמו, התייעץ והחליט לצאת ליוהנסבורג, דרום-אפריקה, להמתין להשתלת לב. הנסיעה והתקווה היו כרוכים בציפייה ממושכת אחר לב של גוי שבני משפחתו מוכנים או רוצים לתרום לחולה.

* * *

התמקם בדירה סמוך לקהילה החרדית ביוהנסבורג. כיון שהיה חולה מאד, נזקק רבות לבקר בבית-חולים, ועמד בקשר ישיר עם הרופא משתיל-הלב. פעם בשבוע בדק אותו הרופא והדריך על כל צעד.

כך המתין מראש חודש אלול. בראש השנה התפלל עם כל הקהילה - עד תפילת 'כל נדר' שנאמרה בבכיות והתרגשות רבה.

באותו זמן בו שפכה הקהילה היהודית את ליבה בתפילת מעריב של ליל יום כיפור, פגעה מכונית בצעיר בעיר. הוא היה במצב אנוש, לקראת מוות בטוח, ומשפחתו הסכימה להעניק את הלב שלו.

הרים הרופא טלפון לאכסניה של הרב שטיגליץ, אך אין קול ואין עונה. הלב הגיע לחדר הניתוחים במהירות האפשרות, אך למרות אמצעי הקירור והשימור תוקף השימוש של לב הוא קצר ביותר. מכיוון שבאכסניה של הרב שטיגליץ לא ענו, התארגן בית החולים להציע את הלב לחולה אחר.

בסייעתא דשמיא, אמר אחד הסניטרים לרופא כי שמע שהיום הוא 'יום-קדוש' ליהודים. רופא כל בשר ומפליא לעשות הכניס בליבו של הרופא להתאמץ. הוא קפץ לרכב ופשוט נסע לבית הכנסת המרכזי ביוהנסבורג ושאל את המתפללים: 'האם יש כאן ראביי שטיגליץ מישראל?'

חיפשו ומצאו...

עטוף לבנים ובטלית מצויצת עזב הרב שטיגליץ את בית

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il